

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIU KALINIU IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2008 m. gegužės 9 d.

Eina nuo 1988 m.

spalio 28 d.

Nr. 17 (799)

Viena Tu mokėjai priglaust mus po savo sparnu

Gegužės 22-ąją Lietuvoje bus minimos 60-osios lietuvių didžiojo trėmimo pradžios metinės. Esame įpratę oficialiai minėti trėmimo pradžią (1941 m. birželio 14 d.), pagerbdami tada ištremtuosius į pačią tolimiausią Šiaurę, prie Laptevų jūros, tačiau iš tiesų didžiausias sovietinio genocido „pikas“ įvyko 1948 m. gegužę, kai buvo su-

Margevičienė, kurios šeima patyrė 1949 metų trėmimą. Parodą parengė LGGRTC specialistai, eksponatus atrinkti padėjo Druskininkų bei Kauno rezistencijos ir tremties muziejų darbuotojai.

Visa tai tikriausiai nebūtų privertę atsisesti ir pamąstyti apie tai, kas tada nutiko mūsų Tautai, jei ne Mokytojas Liulevičius iš Panevėžio. Ši

Duktė Teklė prie motinos Dalinkevičienės kapo 1955 m.
Nuotrauka iš Seime atidarytos parodos "Tremtinei Motinai"

planuota šeimomis ištremti 48 tūkst. žmonių.

Generolai iš Maskvos suraše specialią instrukciją – jei ištremiamujų šeimos kas nors pasiprašytų „perkeldinamas“ savo noru, toks žmogus galėjo rašyti prašymą būti tremiamas kartu su šeima ir privalėjo būti priimamas į gyvulinį vagoną ešeloną. Vartant istorikų veikalus apie sovietinį lietuvių tautos naikinimą aiškėja šios instrukcijos esmė: iš darbų grįžusios motinos ir neradusios savo jau areštuotų vaikų pačios eidavo pas budeilius prašyti, kad neatskirtų nuo šeimos. Juk vien 1948 m. „Pavasarį“ tarpbeveik 50 tūkstančių ištremtų lietuvių tremtino dalia teko apie 11 tūkst. vairuk... Ir dar daugiau – mamų.

Dideli skaičiai, seni įvykiai, nepažįstami žmonės. Mūsų kasdieniai rūpesčiai, savi vargai, svarbūs asmeniniai reikalai. Ilgas savaitgalis su svetimųjų primesta Gegužės 1-aja ir sava, lietuviška Motinos diena.

Kukli, bet įspūdinga, fotografijų paroda, skirta Motinai Tremtinei, šią savaitę atidaryta Seimo 3-iųjų rūmų kampelyje. Ją suorganizavo Seimo narė Vincė Vaidevutė

aštuoniasdešimt septintuosius pradėjusį senolį, buvusį politinį kalinių, karį savanori, jau geri metai taip ir vadino – Mokytoju. Tokį jį pažinua sutikusi Papiškių kaime prie sodybos, kurioje enkavėdėsi apsuptas krito paskutinis Lietuvos partizanas Antanas Kraujelis-Siaubūnas. Ponas Algirdas Liulevičius tada taip ir prisistatė: „Aš buvės Antanuko mokytojas“, ir savo mokinio žūties vietoje iki žemės lenkė žilą galvą ir senovišku papročiu dėkojo Antano Kraujelio Tėvui ir Mamai už jų Lietuvai padovanotą sūnų.

Po malonaus pokalbio užsimenzgės ryšys su Mokytoju taip ir nenutrūko. Gerą savaitę prieš Motinos dieną Liulevičius paskambino ir pasakė,

kad norėtų prisiminti ir pagerbti savo mylimą Mamą, 1948 m. tremtinę, Amžinybėn iškeliausią prieš 35 metus...

Likimas taip susiklostė, kad jis, tada ējės priešmokylinių įstaigų inspektorius pareigas Utenoje, už ryšius su partizanais, buvusiais mokiniais, skundiko išduotas 1948 m. gegužę buvo nuošliaustas ir įkalintas Vorkutoje. (keliamas į 4 psl.)

Metinė konferencija

Balandžio 12 d. į Žemaitijos kultūros centrą – Ogininkų kraštotoyros muziejų Rietave iš visos Lietuvos rinkosi Lietuvos laisvės armijos karių remėjų sajungos (LLAKRS) nariai. Apžiūrėjė muziejuje veikiančią parodą „Didžiosios Kunigaikštystės atspindžiai“, rinkosi į posėdžių salę, kurioje buvo surengta organizacijos metinė konferencija. Sugiedoję Lietuvos Respublikos himną, tylos minute pagerbė žuvusius, Amžinybėn išėjusius bendražygius,

aptarinėjo organizacijos reikalus. Pirmininkė Irena Giedraitienė apžvelgė, kas nuveikta jamžinant LLA – organizaciją, kuri pirmoji ginkluotu būdu pasipriešino okupacijoms. LLAKRS narius pasveikino pirmininkės pavaduotojas, Plungės rajono tarybos narys Albinas Klimas. Jis pasakojo apie artimiausiu metu numatomą organizacijos veiklą.

Konferencijos metu degė žvakutė prie Lietuvos kariuomenės karininko LLA Že-

maičių legiono vado, Vyčio Kryžiaus ordino kavalieriaus, pulkininko Jono Semaškos-Liepos portreto. Neseniai paminėtas jo 100 metų jubiliejas. Apie vado žygdarbius ir nuopelnus Lietuvai papasakojo jo sūnus Alvydas Semaška.

Patriotiškas dainas dainaovo muzikos mokytojos: Lolita Gabšienė (Gargždai), Aliona Alminienė (Plateliai), Valda Valužienė (Rietavas).

LLAKRS nariai buvo supažindinti su spaudai ruošiama knyga „Lietuvos laisvės armijos kovos Žemaitijoje. Likimai ir paminklai“. Tai prisiminimai dar esančių gyvų ir jau Amžinybėn išėjusių LLA vadų, remėjų, ryšininkų. Medžiaga laukia skaitytojo, tačiau organizacija atsiskaityti už išspausedinimą yra bejegė, o valstybės pagalbos nesulaukia...

Pažiūrėjė Platelių (Plungės r.) dramos ratelio spektaklį „Ženteliai“ (režisierė A. Dirvonskienė), pabendravę prie arbatos, organizacijos nariai ir svečiai išsiskirstė iki kito susitikimo.

Irena GIEDRAITIENĖ

Konferencijos metu

Seime pagerbtas Stasys Šilingas

Gegužės 6 d. Seime atidaryta fotografijų paroda, skirta Lietuvos valstybės tarybos pirmininko (1919–1923), II Seimo (1923–1926) nario, teisingumo ministro Stasio Šilingo atminimui.

Parodos atidaryme tarp kitų kalbą sakęs dabartinis teisingumo ministras Petras Baguška ministerijos vardu sveikino visus susirinkusius atmininėje neįkėtinais sunkų likimą patyrusį Stasi Šilingą. Jų P. Baguška apibūdino kaip Lietuvos neprilausomybės kūrėją, garbų mūsų valstybės ir lietuvių kultūros (ypač teisės srityje) veikėją, teisininką.

„Teisingumo ministerija ši rudenį švęs 90-metį, todėl ypatingą dėmesį dabar skiriamo ministerijos istorijai ir jos asmenybėms. Visi teisingumo ministrai mums vienodai svarbūs, o Stasys Šilingas šias pareigas ėjo net du kartus. Jis – vienas ryškiausiai Lietuvos teisininkų, nemazai prisidėjęs prie svarbių įstatymų, tokius kaip Teismų santvarkos, Statutinio teismo, Emigracijos įkitū. Šios

išties neeilinės asmenybės nuopelnus, nuveiktus mūsų šalai ir jos teisinei sistemai, būtų galimavardinti ilgai“, – sakė teisingumo ministras.

Iš tiesų kvestionuotinas P. Baguškos teiginys esą „visi teisingumo ministrai vienodai svarbūs“, turint omeny sovietmetį ir S. Šilingo ypač sunkią ir žiaurią lemtį po Lietuvos okupacijos. Apie ją susirinkusiesiems į parodos atidarymą pasakojo Seimo narys Antanas Stasiškis, baigdamas savo kalbą apgailestavimu, kad Lietuvos valstybėje niekaip néra jamžinti ir įprasminti S. Šilingo, kaip teisininko ir valstybės kūrėjo bei vieno iš vadovų, darbai ir už juos patirtos kančios.

„1941 m. birželio 9 d. Šakių aps. KGB operatyvinio skyriulio įgaliotinis Bulikovas priėmė nutarimą suimti S. Šilingą, kaip buvusį teisingumo ministrą ir „buvo“. 1941 m. birželį S. Šilingas kartu su šeima atostogavo savo (Misiūnų) ūkyje prie Ilguvos. Atvažiavo čekistų sunkvežimis su tre-

miamu mokytoju Slavėnu ir Grincevičių šeimomis. I tą patį sunkvežimį susodino S. Šilingą, jo žmoną Emiliją ir dukterį Ramintą. Kitos dukterys mokėsi Kaune bei Vilniuje. Pilviškių geležinkelio stotyje S. Šilingą atskyrė nuo šeimos ir uždarė į atskirą vagoną. Višam laikui, daugiau jie nebepasimatė. Krasnojarsko krašte žmoną ir dukterį kartu su kitais tremtiniais apgyvendino Ust Kano vietovėje. Ten dar karometais dėl bado ir ne pakeliamų gyvenimo sąlygų mirė žmona Emilia, kiek vėliau ir duktė Raminta.

Nuo šeimų atskirti vyrai, tarp jų – daug žymių Nepriklausomos Lietuvos politikų, visuomenės veikėjų ir Prezidentas A. Stulginskis, buvę ministrai Juozas Tonkūnas, Jokūbas Stanišauskis, Stasys Šilingas ir kiti (iš viso apie 90 žmonių) buvo išlaipinti Krasnojarsko Rešotų stotyje ir įkalinti Kraslago 7-ame lagerje, vėliau perkelti į kitą lagerį – Bolšaja Rečka.

(keliamas į 4 psl.)

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Atsakas į A.Maldeikienės komentarą „Ar verta kančią paversti banaliu pinigu“

Balandžio 23 d. internetinio dienraščio „Delfi“ „Nuo monių ringe“ pasirodė Aušros Maldeikienės straipsnis „Ar verta kančią paversti banaliu pinigu“. Šiame rašinyje A.Maldeikienė apžvelgia LR Prezidento ir Ministro pirminko metinius pranešimus, sujaislygindama balandžio 19 d. išvykiosiuosmeninės organizacijos Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajungos (LPKTS) suvažiavimo priimtus dokumentus, visas šias aukščiau suminėtas institucijas kaltindama paviršutiniškumu.

Beje, A.Maldeikienė stebisi esą LPKTS vienija 140 tūkst. narių. Iš tiesų LPKTS platinuose pranešimuose buvo skelbiamas 40 tūkst. skaicius, tačiau „Delfi“, remiantis LNK žiniomis, balandžio 19 d. buvo pranešta šimtų tūkstančių daugiau.

Tikėtina, kad tai yra apmaudi korektūros klaida. Tačiau ir ši aplinkybė tik įrodo, kad A.Maldeikienė iš tiesų nera susipažinusi su LPKTS paskelbtais dokumentais, taip pat neskaitė ir minėtų rezoliuciją, pasak jos, „skambiais pavadinimais“.

Jei mokslų daktarė būtų paskaičiusi LPKTS rezoliuciją „Dėl valstybės pagalbos teismuose“, ji būtų sužinojusi, kad buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, netekę vilties, kad apžvelgiamoje ateityje Vyriausybė pradės tarpvalstybines derybas su Rusijos Federacija dėl okupacijos žalos atlyginimo, patys pradėjo teiktis privačius ieškinius teismams, asmeniškai siekdami patirtos žalos atlyginimo.

Kadangi Lietuva šiuo atveju palieka savo piliečius vienu vienus prieš Rusijos Federacijos ir tarptautinių teismų galią, tai LPKTS ir kreipėsi į LR Vyriausybę, prašydama sukurti valstybinę juridinę tarnybą, kuri teiktų pagalbą besibylinėjantiems nuo sovietinės okupacijos nukentėjusiems asmenims. Apie jokius valstybės „išlupinėjimus“ iš Rusijos čia nekalbama.

Sovietų okupacijos padarytos žalos atlyginimo klausimai jau daug metų nesprenčiami. Nuo 2000 metų buvo tik du bandymai, kai Vyriausybės derybininkai mėgino Rusijai keleti žalos atlyginimo klausimą oficialių derybų metu. Rusija abu kartus šio klausimo nesutiko svarstyti.

Po to jau aštunti metai tėsiųsi visiška tyla: jokių pastangų iš mūsų Vyriausybės pusės nebuvo. Girdime sakant esą mes (Vyriausybė) dėl jūsų (tremtiniių) su Rusija nesipyksime. Savo piliečių gerove esą turi rūpintis kiekviena

valstybė. Taijūs ir gaunate nukentėjusių asmenų pensiją (nuo šių metų – 200 litų per mėnesį). Ir nieko daugiau nereikalauskite.

Bet prašyti ir gauti trupinius nuo valdžios stalo buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams neatrodo nei garbinga, nei teisinga. Todėl jie ragina Vyriausybę lankčiau derėtis su Rusija dėl kompensaciją už vergišką darbą, sužalotą sveikatą lageriuose ir tremtyje bei pensiją už kalinimo ir tremties laiką.

Mūsų Vyriausybė tokį derybų Rusijai nėra pasiūliusi. Atvirkščiai, nuo okupacijos nukentėjusiems žmonėms ministriai siūlo kiekvienam asmeniškai kreiptis į teismus dėl patirtos žalos atlyginimo. Bet žmonės nemoka ir nerori bylinėtis. Jiems reikalinga aiški ir konkreti valstybės juridinė pagalba.

Savo rašinyje A.Maldeikienė aiškina esą, jos manymu, „aštrią šalias“ („valstybės“, „Lietuvos“) krizę atspindi ir tai, kad buvę tremtiniai nori iš Rusijos „išlupti“ kompensacijas. Spekuliuodama savo labai supaprastinta krikščionybės samprata, ji priekaištauja buvusiems tremtiniam, kad šie norintys „kančią paversti banaliu pinigu“. Kaltina mus banaliu materialumu. Tačiau buvę tremtiniai nereikalauja jiems mokėti „už kančią“.

Informuojame A.Maldeikienę, kad įkalinti gulagose ir ištremti į nežmoniškų salygų klimato vietoves buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai buvo traktuojami kaip nemošama darbo jėga ir verčiami labai sunkiai dirbti. Politinių kalinių ir tremtiniių darbo vaysiai – pastatyti miestai, keliai, kasyklos, gamyklos – pasilikė Rusijai. SSRS žlugus jie neišnyko, dirba ir duoda naudos iki šiole. Kodėl dalį ten sukuriamos vertės neskirti tas darbo vietas ir gyvenamają aplinką sukūrusiems žmonėms? Juk tai būtų labai humaniška.

Taigi kalbama ne apie užmokesčių už kančią, o atlygi už kruviną darbą. Jei mokslų daktarė nenori girdėti mūsų, buvusių politinių kalinių ir tremtiniių, tegu paskaito mokslininkų darbų. Štai A.Anušausko knygoje „Lietuviai tautos sovietinis naikinimas 1940–1958 metais“ aprašoma, kaip 1945 m. balandžio pabaigoje daugiau nei tūkstantis šeimų iš Lietuvos buvo nugabenti į Tadžikiją, Vachšo slėnį.

„Tik už šimtą tūkstančių rublių (tieki sumokėta ešelono viršininkui už kelionės išlaidas) visą dešimtmjetį medvilnės plantacijos buvo aprū-

pintos nemokama darbo jėga... Dėlalinančio darbo medvilnės laukuose, ligų (maliarijos ir kt.) ir bado per pirmuosius dvejus metus dauguma šių tremtiniių mirė.“ A.Maldeikienė ir jos kartos žmonės apie darbą medvilnės plantacijose téra sužinojusi iš meksikietiškų serialų apie verges izauras, o štai buvę tremtiniai patys tai patyrė.

Taip, žmonės buvo kankinami ir prisikentėjo už visą gyvenimą. Tai kodėl girdėti dabartineje laisvoje, demokratineje ir teisinėje valstybėje iš jų reikalaujama ir toliau kentėti, o ne kovoti už savo teises?

Nuo pat trėmimų pradžios tremiama žmonės buvo stumiamasi į socialinį užribą, pažinant jų pilietines ir socialistines teises. Nekalbantapie bendražmogiškus principus, kurie jiems nebuvoti taikomi. Jie buvo vadinti „buožemis“, „banditais“ ir „irjubendrininkais“. Vėliau, grįžę iš tremties, jie laikytini antarūsiai žmonėmis, neturinčiai visų pilietinių teisių, bent jau tokius, kaip kiti sovietinės visuomenės gyventojai.

Dabar laisvoje Lietuvoje A.Maldeikienė, norėdama buvusių tremtinius matyti ne kaip visaverčius demokratines ir teisinės valstybės piliečius, o kankinius, nuosekliai teisėja okupacinės valdžios ideologinę liniją ir vėl juos stumia už visuomenės ribų į tą patį socialinį užribą.

Kodėl taip daroma? O gitam, kad atskyrus nuo normalios visuomenės, jie būtų marginaliuojami, demonizuojami. Tam, kad jų patirtis ir vertės nebūtų perduotos dabartiniams jaunimui. Kad būtų neįmanomas dialogas tarp

lietuvių tautos kartu. Ji šito neslepia ir atvirai išsako savo straipsnyje: „Neleisčiau į savo klasę pakalbėti su vaikais tremtinio, kuris bandytu kalbėti apie patriotizmą, jei žinočiau, kad to tremtinio sielos užkaboriuose veisiasi kompensacijų ir kitų pinigų maras“.

Atsakydami kalbėti neracionaliai emocijų ir sovietinės ideo logijos klišių kalba esame priversti ekonomikos mokslų daktarę sugrąžinti iš „dvasiūnų aukštybių“ į kasdiene realybę ir priminti, kad žmogus yra dvilype būtybė: tiek dvasinė, tiek fizinė, tai yra iškūnya, kūniška, ir jos dvasinės yra priverstas reikštis per kūną. Ypatingai žmogaus medžiagiskumas yra akivaizdus senatvėje, kai kūnas susidėvi, tampa nebeat sparalus ligoms ir prieikia specialios priežiūros, kuri dabartinėje Lietuvoje nemažai kainuoja.

Kalbant apie buvusių tremtinius reikia pasakyti, kad tai jau garbingo amžiaus žmonės, tremtyje patyrę labai sunkias gyvenimo ir darbo sąlygas, verčiamai dirbti prievertinį darbą ir gyventi nežmoniškomis salygomis, praradę sveikatą.

Šiandien jie, gyvenantys pačių atkurtoje laisvoje šalyje, tikisi ne pasipinigauti, o atgauti bent dalį savo uždirbtų pinigų, kurie verkiant yra reikalingi senyvo amžiaus žmonių sugriaudai sveikatai palaikyti. Primename ponai Maldeikienė ir kitiems skaitytojams, kad buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai iš valstybės negauna jokių kompensacijų ar nuolaidų vaistams ir gydymui, neturi galimybės bent kartą per me-

tus nemokamai pasinaudoti sanatorijų ar reabilitacijos įstaigų paslaugomis.

Vienoje iš Ariogalos sąskrydžio rezoliucijų buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai pasiūlė Vyriausybei dėl kompensacijų derėtis ne tik su Rusijos, bet ir su Kazachstanu vyriausybe. Juk daug politinių kalinių ir tremtiniių iš Lietuvos dirbo ir savo darbo vaisius paliko ir šios valstybės teritorijoje. Kazachstanas dabar – turtinga valstybė. Šia rezoliucija greitai ėmė domėti Kazachstaną ambasados darbuotojai. Kokiu pagrindu? Ar tai ne apsirikimas? Juk Kazachstanas niekada nebuvė okupavęs Lietuvos. Atvirkščiai, pats buvo Rusijos, vėliau – SSRS, okupuotas. Bet Kazachstanas neatmeta galimybės lietuviams buvusiems tremtiniams sumokėti už jų priverstinį darbą.

Kodėl gi ne? Juk Austrija taip pat buvo nacių Vokietijos okupuota, bet pati gera valia išmokėjo kompensacijas jos teritorijoje priverstinius darbus dirbusiems žmonėms. Kompensacijos buvo mokamos iš fondo, į kurį lėšas perivedė kompanijos, kurių gamyklose Antrojo pasaulinio karo metu priverstinai dirbo nacių kaliniai. Tai buvo savanoriška, humaniška akcija. Kodėl taip pat humaniškai dabar negalėtų pasielgti Kazachstanas? Tai būtų geras žmogiškumės pavyzdys įklai užsispyrusių Rūsių!

Nežiūrint į šio modernaus ir civilizuoto mąstymo pavyzdžius A.Maldeikienei kompensacijų buvusiems tremtiniams „išlupimas“ iš Rusijos neatrodo moralus. Jai turbūt gaila „vargšės“ Rusijos. Kažkodėl tas „gailestis“ demonstruojamas būtent tada, kai Lietuva Briuselyje principingai laikosi savo pozicijų ir reikaliavimų Rusijai, ketinančiai pasirašyti bendradarbiavimo sutartį su Europos Sąjunga...

Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto informacija

Siūloma papildyti Valstybinių pensijų įstatymą

Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas apsvarstė ir pritarė Valstybinių pensijų įstatymo 11, 13 ir 14 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siūloma nustatyti teisę į valstybines pensijas asmenims, kurie dėl karo veiksmų fronto metu buvo suluošinti ar sužaloti. Baigiantis Antrajam pasauliniam karui, frontui traukiantis iš Vakarus, vokiečių kariuomenė užminavo kelius, takus, o arčiau fronto linijos – ir laukus. Dalis Lietuvos gyventojų, grįždamis iš evakuacijos į gimtuosius namus, dėl minų ir

sprogmėnų žuvo ar buvo suluošinti.

„Pagal Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymo (Žin., 1997, Nr. 66-1609) (toliau – Statuso įstatymas) 7 straipsnio 1 dalies 1 punkto „a“ papunktą numatyta, jog asmenims, kurie dėl karo veiksmų fronto metu buvo suluošinti ar sužaloti, pripažintas nuo okupacijų nukentėjusio asmens teisinio statuso pažymėjimas, bus skiriamos valstybinės pensijos,“ – informavo LR Seimo narė, Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto narė Vincē Vaidevutė Margevičienė.

„Tremtinio“ inf.

2008 m. gegužės 9 d.

Įamžintas partizano atminimas

Buvę politiniai kaliniai, tremtiniai, kiti patriotiškai nusiteikę Lietuvos žmonės savo lėšomis vis dar įamžina žuvusių partizanų atminimą statydami jiems paminklus, kitus atminimo ženklus.

Nesenai atminimo kryžius iškilo Kazlų Rūdos savivaldybės Višakio Rūdos seniūnijos Katinų kaime, kur 1946 m. balandžio 19 d. mūšyje su bolševikais žuvo Tauro apyg. Žalgirio rinktinės vadas Jonas Kleiza-Žalvaris.

Jonas Kleiza gimė 1917 m. Kirkškės, o gal gretimame Leskavos kaime, Veiverių valsčiuje. Nuo 1945 m. buvo partizanas, Geležinio Vilko rinktinės Zvalgybos skyriaus viršininkas, vėliau – Algirdo kuopos vadas. Nuo 1945 m. lapkričio – Kirsno, vėliau pervardintos į Žalgirio, rinktinės vadas.

Paminklą partizano atminimui pastatė marijampolietis Romas Rusteika. Tai jau 31-as jo arba kartu su bendraminčiais pastatytas paminklas. Marijampolės apskrityje pastatyta per 150 pa-

Prie paminklo kalba Kazlų Rūdos meras Česlovas Pečkys

minklų, įamžinančių partizanų atminimą.

Kazlų Rūdos bažnyčioje Šv. Mišias aukojo ir paminklą pašventino klebonas Ignas Plioraitis. Tylos minute ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio bendros paramos logistikos bataliono karių salvėmis pagerbtas Jono Kleizos-Žalvario ir jo bendražygį atminimas. Kazlų Rūdos vidurinės mokyklos moksleivai parengė montažą, apie partizanų

žygdarbius kalbėjo Kazlų Rūdos meras Česlovas Pečkys, buvusi partizanų ryšininkė Aldona Vilutienė. Prisiminimais apie Jono Kleizos-Žalvario žūtį dalijosi buvęs partizanas Juozas Armonaitis. Kalbėjo Lietuvos laisvės kovos sajūdžio štabo viršininkas Vytautas Balsys, LPKTS Marijampolės apskoordinatorius Vytautas Raibikis. Renginį vedė šių eilučių autorius.

Algimantas LELEŠIUS

Lietuviai Amerikoje

Aktyvia veikla Čikagoje pasižymi Lietuvos dukterų draugija. Jai pirminkauja Gražina Viktorienė. Lietuvos dukterys telkia lėšas Lietuvos vargšams, rūpinasi sergančiais vaikais, jų gydymu, rengia labdaros vakarėlius. Nesenai viename tokiu vaikaru dalyvavo pianistė iš Lietuvos Rasa Vitkauskaitė, daug koncertavusi Europoje ir Amerikoje, laimėjusi aštuonis tarptautinius ir šešis respublikinius pianistų konkursus. Svečiai klausėsi K.Čiurlionio, B.Dvariono, S.Rachmaninovo, R.Sumano ir kitų kompozitorų muzikos.

* * *

Daugiau nei prieš pusę amžiaus Amerikos kontente pradėjo kurtis naujos lietuviškos mokyklos. Viena iš pirmųjų – Klivilendo Šv.Kazimiero mokykla. Jai vadovavo Stefanija ir Henrikas Stasai. Tarp pirmųjų mokytojų – ne mažai specialistų, pedagogi-

nus mokslus baigusiu Lietuvoje: Ingrida Baublienė, Ina Biliūnienė, Regina Šilgaliene, Dalia Staniškienė. Dabar šioje mokykloje dirba Darius Čepulis, Tomas ir Jonas Pyliai. Skaitomas paskaitos suaugsniems Amerikos lietuviams, analizuojama Lietuvos politinė padėtis, rengiamos įdomios diskusijos įvairiais klausimais. Gegužė ši mokykla švenčia 50 metų jubiliejų.

* * *

Lietuvos generalinio konsulato patalpose Čikagoje buvo rašomas lietuvių kalbos nacionalinis diktantas. Sveikindamas susirinkusiuosius, kurių buvo dvigubai daugiau nei pernai, generalinis konsulas Arvydas Daunoravičius pabrėžė, kad visi rašiusieji diktantą – nugalėtojai, nors ir gyvendami toli nuo Tėvynės ne pamiršta lietuviško žodžio, pukiai kalba lietuviškai bei puoseleja lietuviškas tradicijas.

Geriausiai diktantą paraše Vilma Jarulienė ir Vilma

Kavai. Generalinis konsulas joms įteikė dovanas – išgraviuotas liepsnos formos stiklinės statulėles, simbolizuojančias meilę ir pagarbą gimtajai lietuvių kalbai. Kompanija „Goodwill Financial“, kurios savininkai – JAV gyvenantys lietuvių, nugalėtojoms įteikė po Lietuvos nuotraukų albumą „Neregėta Lietuva“.

* * *

Lietuvos garbės konsulas vakarinei Floridai Algimantas Karnavičius St. Petersburge organizavo jau aštuntąsias golfo žaidynes. Jose dalyvavo 80 žaidėjų iš įvairių JAV kampelių. „Country club“ golflaukuose buvo galima pamatyti ir svečių iš Lietuvos. Po žaidynių visi pakviesi pažinties vakarienei. Šiame renginyje dalyvavo ir Lietuvos Respublikos generalinis konsulus Niujorke Jonas Paslauskas. Surinktos lėšos atiteko Lietuvos kaimo vaikų fondui.

Pagal „Dirvą“ parengė Midas URBONAVIČIUS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117. Prenumerata kainuoja:

1 mėn. – 5,60 Lt, 3 mėn. – 16,80 Lt, 6 mėn. – 33,60 Lt.

Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,40 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį. Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Nepamirškite užsiprenumeruoti „Tremtinio“ – savo laikraščio! Paraginkite gimes, draugus ir kaimynus.

Ivykiai, komentarai

Imperijos ambicijos

Rusija beveik atvirais grupės ir agresyvaus politinio šantažo prieš Gruziją veiksmais verčia susirūpinti snudu-riuojančią ir tūpciojančią aplink Maskvą senąjį Europą. Ne kas kitas, o pats Rusijos užsienio reikalų ministras Sergejus Lavrovas apkaltino Gruziją agresija... Esąji sutelkusi dideles kovines pajėgas prie separatistinių Gruzijos regionų – Abchazijos ir Pietų Osetijos, sienų. Todėl Rusija, atseit, neturinti kitos išeities, kaip padidinti savo "taikdarių" ir karinės technikos skaičių Abchazijoje. Rusija teigia ginsianti savo piliečius, gyvenančius Abchazijoje, nes dauguma šios šalies gyventojų turėti rusiškus pasus ir yra Rusijos piliečiai. Kol kas Kremliaus kontroliuojama Rusijos žiniasklaida – "Rosijskaja gazeta", "Zavtra" ir kiti leidiniai, pila liaupses Abchazijos "prezidentui" Sergejui Bagapšai. Jis, pasak politologo Sergejaus Gadžiyevo, nepaprastai gabus politikas, pukiai orientuojasi šiuolaikinės politikos technologijose, yra analitinio proto žmogus, gerai supranta užsienio politikos niuansus. Gruzijos prezidentui Michailui Saakašviliui pasiūlius pradėti derybas su Abchazijos separatistų lyderiu ir Sergejui Bagapšą paskirti viceprezidentu su veto teise priimant bet kokius įstatymus, šis kategoriskai atsisakė.

Jis pridūrė, kad derybos su Tbilisi gal ir jmanomos, tačiau tik kaip atskiru, savaranikišku valstybiu. Šis politikas, turintis "analitinį protą", išdėstė, jog artimiausiu metu bus unifikuoti visi Abchazijos įstatmai dėl to, kad visiškai atitiktų Rusijos įstatymus. "Rusija visada buvo šalia ir mes įsitikinę, jog taip bus visada", – išdėstė S.Bagapša pabrėždamas, kad Abchazijos ir Gruzijos susijungimas absolūciai neįmanomas. Susitikęs su Abchazijoje apsilankiusiu NATO Parlamentinės Asamblejos prezidentu Pjeru Lelušu, S.Bagapša pareiškė, kad vienintelis klausimas, kuris turi būti svarstomas Abchazijos ir Gruzijos derybose, yra tas, kad būtų pasirašytas susitarimas nenaudoti ugnies ir išvesti Gruzijos karinius dalinius iš Rodoro tarpeklio.

S.Bagapša taip pat pasiuntė Maskvoje surinktą laišką NATO generaliniams sekretoriui ir Aljanso valstybių atstovams. Jame reikalauja būtinai atsižvelgti į visų suinteresuotų šalių nuomonę ir poziciją dėl Gruzijos tapimo Aljanso nare, pabrėžia, kad Gruzija siekia tapti NATO nare tik todėl, kad nori jéga prisijungti Abchaziją ir Pietų Osetiją. Taip pat primena, jog Abchazija nuolat susiduria su Gru-

jos karinėmis provokacijomis. S.Bagapša pasigyrė, jog jau 15 metų Abchazija, vadovaudamasi tarptautiniais standartais, savavališkai vysto savo demokratinę politinę sistemą ir rinkos ekonomiką. Tai pasakos Vakarų naivuoliams. Juk visiems turėtų būti aišku, kad Rusija ne tik siekia, bet ir vykdo Abchazijos aneksiją. Visa tai Kremliai oficialiai vadina "ypatingais rysių" su Abchazija ir Pietų Osetija. Kalbant apie atskirtų teritorijų "prezidentus" – S.Bagapšą ir E.Kokoity, tai šie tėra tik paprastos klausios marionetės, paklusnesnės nei Rusijos regionų gubernatoriai.

Europos Sąjungos vadovų, ypač ES užsienio politikos vadovo Chviero Solanos susirūpinimas dėl papildomų Rusijos "taikdarių" įvedimo į Abchaziją tikriausiai yra tik išprastas krustelėjimas mažuoju piršteliu. Ch.Solana nedrįso net priminti Rusijos užsienio reikalų ministriui S.Lavrovui, jog Rusijos "taikdarių" telkimas Abchazijoje yra agresijos aktas. Kiek konkretesnį pareiškimą dėl pastarųjų įvykių padarė JAV Atstovų rūmu Tarptautinių reikalų komitetas, paraginės Rusiją liautis pažeidinėti Gruzijos interesus ir suverenitetą. Po aštuonerių metų Vladimiro Putino ir jo KGB "elito" valdymo pradedama atsikvošeti. Tačiau "elitui" įsisiautėjus ir žvangančių ginklų Kaukaze, atsiranda naivuolių, skelbiančių, kad atėjus į Kremlį naujam prezentui D.Medvedevui padėtis pasikeis. Esąjis pagerins ne tik Rusijos ir Gruzijos tarpusavio santykius, bet ir santykius su kitais kaimynais – Ukraina, Lenkija ir Lietuva. Tenka sutikti su kai kurių politologų nuomone, jog "šaltoji karas", kurį, beje, sukėlė ne dešimtmečiai keikti Vakarai, o Rusija, pirmiausia buvusių savų kolonių atžvilgiu, recidyvai tik didės.

Grėsmingi pranešimai iš Maskvos ir Suchumio pilasi kasdien. Gegužės 4 d. buvo pranešta, kad virš Abchazijos numušti du nepilotuojamų Gruzijos žvalgybos lėktuvai. Rusijos neįvardinti Gynybos ministerijos generolai paskelbė, kad Gruzija pradės karinį įsiveržimą į Abchaziją per artimiausias parą. Leidžiama suprasti, kad tokiu atveju Abchazijos karinės pajėgos duos "triūkinantį atkirtį", atsiūlams Gruzijos kontroliuojamo Kondoro tarpeklio dalį ir įsimuginusios eis dar toliau, gal net iki Tbilisio! Pakankamai akivaizdu, kad Maskva eskaluoja įtampa prieš Gruziją, o Abchazijos marionetės atliekia tik įrankio vaidmenį.

Jonas BALNIKAS

Viena Tu mokėjai priglaust mus po savo sparnu

(atkelta iš 1 psl.)

Jo abu tévai – Konstancija ir Jonas Liulevičiai, taip pat brolis ir sesuo, palydėjė sunkios politinio kalinio dalios atsiimti, tą patį ménnesį iš Lietuvos buvo iššluoti „Vesna“ trémimo bangos. Iškalėjės aštuonerius metus A. Liulevičius po keleto prašymų valdžios nenorai buvo išleistas iš Vorkutos ir iškart nukeliavo pas tévus į tremties vietą.

Nežinau, ar daugelis iš mūsų, užsiémę, skubantys ir nekantraujantys, pastoviai besiskundžiantys laiko stoka, sulaukę garbingo amžiaus kaip Mokytojas Liulevičius sėstų su plunksna rankose dar ir dar kartą pagerbtis savo mamą Motinos dienos proga. Jis šventai įsitikinės, kad tik jos motiniška meilė ir palaiminimas padėjo išlikti gyvam. Motinosvardajis vis darteberaš didžiąja raide...

„Mylimiausias ir brangiausias žmogus pasaulyje – MOTINA. Apie ją sukurti daug knygų, daug dainų. Ir pirmajį žodį vaikas ištaria MAMA... Tas žodis lydi mus visą gyvenimą. Jame mes randame ir paguodą, ir užuojaudą, paramą ir moralinę pagalbą, atsidūrė sunkioje ir skaudžioje padėtyje. Kokie laimingi tie, kurie savo MAMAS turi ir myli iki Jos gilių senavés! Kažkur prieškarinėje spaudoje skaičiau jautrius žodžius: „Nuskins gėlelę, – išaugis ir kita; numirs močiutė, – nebebus kitos...“ Karū pasekoje iškerojęs žiaurumas daugeliu atveju paniekino MAMAS, net skausmingą mirtį MAMOMS atnešdamas...

Brangioji mano MAMA! Jau 35 metai nebeturiu tavęs, bet Tavęs nepamiršau ir ne pamiršiu niekada... Savo maldoose Tavo vardą aš menu vi-sada. Man, jau pasenusiam, Tavęs taip trūksta, taip trūksta... Karas, jo pasekmės, kalėjimas, lageriai ir tremtis mane nuo šeimos buvo atskyre 8 metams. Aš – lageriuose aštuonerius ilgus metus, MAMA su šeima – tremtyje...

Prisiminimai dar vis gyvi, nors esu jau gilioje senatvėje. Vaikystėje ypatingų prisiminimų neturėjau. Gyvenome keli gimtoje šeimoje, stipriuje sintaikoje. Tėviškės kieme, kur tarp jazminų krūmų stiebėsi ažuolinis kryžius, globojęs ne tik žmones, bet ir pastatus. 1948 m., prieš pat ištremiant šeimą, kryžius, sulaukęs senatvės, išvengęs sužalojimų, nufirto...

Po to ištremta šeima, nugarauti ir kažkur išvežti trobesiai... Taip Tėviškės gyvenimas ir bai-gė-si... Mes, vaikai, savo senatvėje pasidžiaugti (tiksliau – pagraudenti) gim-

taisiais laukais tegalime tik pubučiuodami prabégiantus vaikystėje takelius, tik prisilausdami prie kelis karus patyruisi ažuolus...

MAMA, grįžusi iš Sibiro, glaudėsi Daugpilyje, vėliau Utenoje, pas gimines. Guodėsi tuo, kad kar audrose nežuvonė vienas šeimos narys ir išdavikais nebuvo. MAMA meldėsi, dėkojo Aukščiausiajam, kad leido gyvai sugržti į Brangiąją iškankintą Tėvynę... Sunkios ligos patale ne vaitojo, raminosi (irvaikus ramino), guodėsi karšta malda i Viešpatį ir Marijų su viltimi: „...Aš eisiu pas Mariją...“

Jauvisai pasenau, bet tvirtai tikiu, kad MOTINOS palaiminimas turi stebuklingą galia – tą patyriaus savo gyvenimu. Pirmomis 1948 m. gegužės dienomis apie porą šimtų nelaimingų nuteistų i lagerius kalinių varę iš Utenos kalėjimo į siaurojo geležinkelio stotį. Kelionika sargybinių su šunimis saugojo mus – „kontrrevoliucionierius“. Suėjusių palydėti mus buvo keli šimtai, pamatyti mus susirinko ištisomis šeimomis. Kas žino, gal daugeliui tai bus paskutinis pasimatymas?.. Prie geležinkelio stoties, dešinėje plento pusėje, įsakytu visiems kaliniams sėstis. Taip mes ir susēdome ant savo maišų su džiūvėsiais. Kairėje plento pusėje išsirikiavo liūdnū mūsų artimieji. Kalbėtis su savaisiais neleido... Mano abu Tėveliai, brolis su seserimi, stovėdami kitoje plento pusėje, nuleidę liūdnas akis, žvelgė į mane... Brangiausieji mano!.. Ar dar pasimatysime kada, ar dar bus lemta apkabinti Jus, išbučiuoti MOTINĖLI rankas?

Pokeliolikos minučių pristumė prekinius vagonus. Duota komanda stotis ir eiti į vagonus. Tada ir išgirdome mūsų artimųjų aimanas, išvadome jų ašaras... Aš pamačiau mano MAMOS ištęstą ranką, darančią kryžiaus ženklą į mano pusę. I MAMOS palaiminimą atsišveikinant atskiau pats žegnodamas, nesulaikydamas ašarą...

Tas MAMOS palaiminimas man tikrai lėmė sėkmę lagerio nelaisvėje Vorkutoje: aš likau gyvas, išsikrapšiau iš mirties, nors buvau jau visiškai sulygesnis ir bejėgis. Tada šaltame plačios ir audringos Sibiro upės Usos, įtekančios į Pečiorą, vandenye, mus, kalinius, plukdant šieno paruošimo darbams, nuskendo devyni iš mūsų valties (tarp jų – lietuvis P. Kondratas). Jau trejetį ménnesį vargau Sibire, neliko nei raumenų, nei sveikatos. Tačiau stebuklingu būdu, numetus šalinšakes ir kir-

vi, pavyko išplaukti.

Mintimis šaukiaus Šv. Marijos pagalbos ir Ji man suteikė jėgų išsikapstyti iš klastingu bangą.

Vėliau, iš „sovchozo“ Gorniak, mus, dirbusius prie šieno, peralkusius, nusilpusius ir užgražtus utelių, nusintė į anglies šachtas „metų planui pagerinti“. Buvala jaunas ir neapmokytas, su rankiniu žibintuvėliu, siaubingai bijodamas į gelmių juodymes besileidžiančių vagonelių: mačiau kasdien, kaip jais iš sachčių išgabendavo žuvusiuju kūnus. Mūsų sugrūdo daug, dirbome tirštai sustoje, vietas buvo mažai, tad mano kastuvas vis kliudydavo šalia dirbančio rusų kojas. Sis galiausiai neapsikentęs pareikalavo susikeisti su manimi vietomis. Neužilgo po eilinio sprogdinimo visai šalia atskilio stalo dydžio plokščia uoliena ir nukrito ten, kur aš tik ką stovėjau. Kaip tik ant vietomis su manimi susikeitusio rusu... Irvėl stebuklingai likau gyvas, nė nesužeistas: tik MARIJA mane išgelbėjo, kai akmens anglų griūtis rusui kaliniui sulaužė rankas ir kojas. Cia aiškiai matau MAMOS savo sūnui dovanoto kryžiaus ženklo galybę...

Kai po 8 metų kalėjimo iš Vorkutos išvažiavau į Sibirą (prie Baikalo 1955 m. kovo 29 d.) ir pravėriau Tėvų trobelės duris, drebančias žodžiais pagarbinau Kristų (namie radau tik senuosis Tėvelius), MAMA, pabučiavusi mane, suklupo man kojų bučiuoti. Žinoma, aš to neprileidau, atsiklaupęs išbučiavau Jos, tada jau turėjusios 65 metus, išvargusias kojas.

Nežiūrint mūsų išgyvenimui, visa šeima buvome laimingi, kad vėl esame drauge. Nors ir svetimoj šaly. Kad visi kartu galime dėkoti Aukščiausiajam ir Šv. Mergelei Marijai, pagelbėjusiems mums visiems išlikti gyvais ir laimingai po 8 metų vėl susitikti.

O kiek vertų didžiausios pagarbos MAMU – KANKINIŪ žino Lietuva? Tū, kurių motiniška širdis plyšo iš skausmo matant žuvusius, nukankintus sūnus ir dukteris? Tačiau Lietuvos Vyriausybė neranda nei lėšų, nei laiko ir noro įmažinti MOTINOS atminimo paminklą. O toks galtingas ir stebuklingas Brangiosios MAMOS palaiminimas. Manau, kad teisingus žodžius užrašiau ant paminklinio akmens. Poeto žodžius: „Nuo audrų ir vėjų vien Tu mokėjai priglaust mus po savo sparnu“. Algirdas Liulevičius

Ingrida VEGELYTÉ,
Algirdas LIULEVIČIUS

Soeikiname

Buvusią Sverdlovsko srities tremtinę, LPKTS Kauno filialo valdybos narę, aktyvią visuomenininkę Gražiną Eleną DAINIŪTĘ-DAUKŠIENĘ nuoširdžiai sveikiname 70-ojo jubiliejaus proga. Linkime stiprios sveiktos, laimės, artimųjų démesio ir švelnumo, Dievo palaimos. Brandos metai ir sukaupta išmintis – neįkainojamos vertybės.

LPKTS Kauno filialas

80-ojo jubiliejaus proga sveikiname ilgametę LPKTS Kauno filialo narę, buvusią Krasnojarsko srities politinę kalinę Salomėją UŽUPIENĘ. Linkime ilgų gyvenimo metų, sveikatos, laimės, tikro džiaugsmo ir kiekvieną pavasarį – baltų žiedų.

LPKTS Kauno filialas

Seime pagerbtas Stasys Šilingas

(atkelta iš 1 psl.)

Prasidėjo tiems laikams iprastas lagerio gyvenimas. Suskirstė į brigadas, varę tiesi kelių ir į kitus darbus. Trūko drabužių, avalynės, maisto. Gyveno pusbadžiu, kankino šaltis ir ligos. Buvo žinoma, kad prasidėjo karas, tačiau tikrų žinių apie jo eigą nebuvo (kaliniai negaudavo laikraščių – netgi oficialių sovietinių, nebuvo radijo). Skrido įvairios kalbos, prieštarangos interpretacijos. Lietuviai stengesi vienas kitą palaikyti, rinkdavosi po darbo, aptardavo gandus, giedodavo giesmes ir dainuodavo dainas.

S. Šilingas 1942 m. buvo dar kartą, – lageryje! – areštuotas (tai komunistės santvarkos realybė) ir jam sudaryta byla. 1942 m. sausio 2 d. Kraslago tardytojas Anciparovas pasiraše nutarimą „suimti“ (!) S. Šilingą (praktiškai S. Šilingas buvo „suimtas“, t.y. perkeltas į tardymo izoliatorių, tik sausio 27 d.).

Prasidėjo tardymas, pagal nusistovėjusį, galima sakyti, šablonišką čekistų modelį. Beje, analogiški modeliai lie-tuviams, latviams, estams tuo metu buvo taikomi ir kituose lageriuose. Tikslas – sunai-kinti šių, jau okupuotų šalių, inteligentiją, aktyvesnius, sąmoningesnius piliečius.

Sukurpiamas kaltinimas, kad S. Šilingas aktyviai dalyvavo kontrrevoliucinėje veikloje, siekė sudaryti kontrrevoliucinę faštų sukilėlių organizaciją – lietuvių komitetą, kuris turėtų surengti sukilimą, organizuotų grįžimą į Tėvynę, jei SSRS pralaimėtu karą. Nuosprendi turėjo priimti Ypatingasis pasitarimas. Tuomet S. Šilingas buvo ka-

linamas Temlage (vėliau per-vardintas Dubravlagu Mor-dovijoje). Jau tardymo metu (1942 m. kovo 30 d.) sveikatos būklės akte nurodyma, kad S. Šilingas serga chroniška širdies liga ir yra nepakankamos mytibos.

1942 m. balandžio 13 d. pateikus kaltinimą ir siūlymą nubausti aukščiausia bausme sušaudant, S. Šilingas buvo teismo lageryje buvo laikomas 10 metų, visą laiką žinant, kad paskirta mirties bausmė. Tik 1952 m. vasarį atėjo Ypatingojo pasitarimo sprendimas, kad nuteistas 25 metams kalėjimo (t.y. švelnesne bausme). Tais pačiais metais perkeltas į uždarą, visame pasaulyje garsėjus Vladimiro kalėjimą.

Po Stalino mirties prasidėjus politinių kalinių (to meto terminologija, „valstybinių nusikaltėlių“) bylų peržiūrėjimui, 1954 m. birželį S. Šilingas iš Vladimiro kalėjimo buvo paleistas sumažinus jo bausmę iki faktiškai atbūto laiko (tai plačiai taikyta tų bylų peržiūrėjimo komisijų formuluočė), t.y. daugiau kaip po 13 metų jam leista grįžti į Lietuvą. Grįžęs į Kauną S. Šilingas po 22 dienų buvo suimtas ir ištremtas į Ukrainą. 1955 m. uždarytas į psichiškai nesveikų invalidų namus. Slovė tuo metinei Lietuvos „valdziai“. Ten išbuvo dar septynerius metus. 1961 m. buvo paleistas ir grįžęs į Lietuvą apsigyveno Kelmėje pas žmonos seserį Feliciją Bytautaitę. Po metų mirė. Vykdant S. Šilingo valią, jo palaikai, kartu su iš Sibiro 1991 m. parvežtais žmonos ir dukters palaikais, 1999 m. perlaidoti Ilguvos kapinėse“.

Parengė Ingrida VEGELYTÉ

1948 m. balandžio 30-osios pavakare susirinkome Paplaukų sodyboje ir sutvarkę kielio aplinką, iki pusiau-nakčio pavakaroje, nenoromis skirstėmės namo. Mes, keli pamškės kaimo vaikinai, dainuodami atėjome į pietinį Švenčiaviškio girių pakraštį. Tykus ir šiltas vakaras viliote viñojo įsiklausyti į paslaptin-gus nakties garsus, pajusti at-gimstančios gamtos pulsą. Su-sédę ant pradžiūvusio mišką ir pievą ribojančio "kapčiaus" – įkasto medinio stulpelio san-kasos kauburėlio, iki paryčių minėme misles, dalijomės išpūdžiais, išdainavome visas žinomas dainas.

Pagaliau horizonte virš Naukelio kalvos pašviesėjės dangaus skliautas priminė – ar-tėja rytas. Paskutinės mūsų dainos garsui ištirpus girių ošime, jautri mano klausa ne-jučiomis sugavo iš netolimų Kupčiaraisčio krūmų atkly-dus, vos girdimą, tartum me-talo su metalu sąlyčio garsą. "Kolesovo gauja, – šmēstelė-jon nerami mintis... Tačiau pa-girių gyventojams buvo gerai žinoma, kad enkavedistai se-kamus objektus visuomet ap-gula prieš pat vidurnaktį. Iš pasalų vietų gana tyliai pas-traukia vos pradėjus švistį", – aną baugią mintį paneigė kita, visiškai logiška mintis...

Supratęs, jog pamške tik-riausiai artinasi partizanai, dažnai lankydavęsi "Afrika" vadinoje mūsų sodyboje, paraginai vyru suraukti dar vieną, dabar jau tikrai pasku-tinę dainą. Nelaukdamas jų uždainavau: "Ar aušta rytas, ar diena... Ar teka saulutė skaisčiai raudona..." Nors iš-girstas specifinis garsas daugiau nepasikartojo, jutau, jog už 100 metrų nuo mūsų "kap-čiaus", takeliu per Kupčia-raisčio krūmus, į Švenčiaviškio girią atėjo grupė partiza-nų. Kiek padelsę, skirstėmės.

Išėjus iš girių mane pasi-tiko ištokimojo mūsų Topo amsėjimas. Gudrusis sargas panašiu lojimu sutikdavo ir partizanus; buvo įpratęs "žaliukus" sutikti draugiškai, trumpu lojimu. Dažnas Šilavoto krašto "Muravjovo" – MGB viršininko vyr. ltn. Vasilius Kolesovo vadovauja-mas emgebištū pasalas – mū-sų sodybos apgultis Topas su-tikdavo išskirtinos intonacijos lojimu. Užuodės specifinių MGB kariaunos tvaiką, ištisą naktį bėgiodamas aplink so-dybą, nepaliaujamu monoto-nišku skalijimu reikšdavo priešiškumą neprašytiems "svečiams".

Eidamas pro galinį tro-bos langą išvydau ant stalo pastatyto rankinio kulkos-

vaidžio vamzdį.

"Dékoju už dainą! Ji padé-jo mums be įtampos ir didesnio atsargumo įeiti į girią", – vos pravėrus gryčios duris, mane pasveikino Geležinio Vilko rinktinės vadas partiza-nų leitenantas Tigras. Susėdę pasienyje ant suolo jiedu su-tėciu – partizanų rémėjū Ūsu, matyt aptarinėjo buvusio rinktinės štabo Ūkio dalies viršininko Kurto dar praéju-sią vasarą pavestus reikalus.

Prie pastatyto ant stalo kulkosvaidžio, pro langą aplinką stebėjo dar iš gimnazijos laikų gerai pažystamas Kazys Urbanavičius-Žaibas. Gale stalą, kertėje, apkabinęs ilgo-ką įprasto ginklo – "prancū-zkos" vamzdži sédėjo rinktinės štabo Rikiuotės skyriaus vadą, puskarininkis Jonas Valenta-Čempionas. Kitame stalą gale, tarp kojų pasistačęs pusautomatų SVT, per pri-e-priešinį trobos langą pagirio aplinką stebėjo štabo parei-gūnas, partizanų viršila Jonas Ulevičius-Ainis, Le-i-tenantas:

*"Kaip sužiestas liūtas,
kaip alkanas aras,
Po tėviškés sodžius bastaus...
Aš nieko netrokštu..."*

*O, Viešpatie geras!
Tik mirti Tėvynės laukuos..."*

Žiauriose kautynėse už-grūdintų Laisvės kovotojų dainuoti posmai, kaip bevil-iškas šauksmas į Visagalį, giliai įsirézé atmintyje ir pas-a-monėje tebeskamba iki šių dienų... Tačiau dangus tuo-met buvo "visiškai kurčias"...

Troboje įsiviešpatavo mir-tina tyla. Rodos, girdėjos tik atklydusio pavasariniu uodo zyzimas. Pastebėjės prie kros-nies priuostės kampu brau-kiāčia ašaras mamą, Tigras pasiūlė: "Vyrai, ką čia dabar mes... Tokias liūdnas... Aini, linksmesne..." Jis padainavo kelis politinius kupletus. Visi pralinksmėjo. Kiek aprimus i-mama paragino: "Vyručiai, nusimeskite nuo stalo "žais-liukus" – pusryčiai!" Tėtis at-neš ir ant stalo pastatė porą "dvikolkų" ruginukės. "Svei-ki!, – įsipylys į stikliuką užsvei-kino partizanus ir išgérė. Sta-lo viduryje atsirado didelis "bliūdas" šutintų su lupena bulvių ir puodas garuojančių kopūstų. Mama, tarsi atsi-praždama, paragino: "Vy-rai, visi ūkininkaičiai, bulves teks patiemis nusilupti. Su pirščiuais..."

I zenitą įkopusi saulė dos-niai siuntė pavasariškai šiltus spindulius. Pamiškės drebu-lės kamieną uoliai ir sažin-in-gai – tuk-tuk-tuk "operavo" miškų sanitaras raudongalvis genys. Po pusryčių partizanai pakaitomis pradėjo valyti ginklus, kiti nuosaikiai vaiši-nosi ir užkandžiavo. Partiza-nas Papartis paprašė tėtį, kad padėtų į girią nunešti ir pa-slėpti atsarginius ginklus. Ru-siškų automatų PPŠ ir du vo-kiškų paprastus šautuvus nune-še paslėpė po eglės išvartos kerplėša dar neištirpusio sniego pusnyje. Tėtis pažadé-ję po kelių dienų ginklus pa-slėpti patikimiau.

Netrukus nuo įkaitusios kaimiškos krosnies, dar caro laikais statyta gryčia su plūk-ta molio asla pritvinko puode kunkliuojančių raugintų ko-

pūstų garų ir kepsnio aroma-to. Mama su seserimi Izabele ruošė partizanams pusryčius. Spirkantį lašinių kvapas er-zino uosle ir žadino praalku-sių vyrų appetitą. Žiaurių kau-tynių ir atšaurių buities sąly-gų atbukinti partizanų jaus-mai jaukios namų šilumos pa-veikti issiliejo nuoskaudos ir laisvės ilgesio kupinai dainų posmai. Švelniu lyriniu teno-riuku tyliai pradėjo dainuoti linksmuolis partizanas, virši-la Jonas Ulevičius-Ainis, Lei-tenantas:

*"Kaip sužiestas liūtas,
kaip alkanas aras,
Po tėviškés sodžius bastaus...
Aš nieko netrokštu..."*

*O, Viešpatie geras!
Tik mirti Tėvynės laukuos..."*

Nepastebėjome, kai pro mūsų priedangą – eglinėli gi-rios takeliu gal už trisdešimt žingsnių praéjo dvi merginos: Bartulių Kastutė ir mano pus-seserė Girnių Liudvisė.

Po pusantį metų Prienu KGB tardymo kabinetėji sto-joj akistaton kaip liudininkę, mačiusi mane su "ban-ditu", žiūronais stebintį Šilavoto "liaudies gynėjų" būstinelę... Gal valandą stebėjė stribų ir MGB karinės igulos "garnizonu" štabą ir nieko įtartino nepastebėjė grīžome į "Afriką".

Partizanus radome tvar-kančius mamos vis papildoma stalo turinį. Ir partizanai bu-vo atsinešė vaišių – lašinių ir porą rinktių dešros. Pavasari-vistos ir krausinėnų nepagai-lėjo. Grīžęs iš žvalgybos pri-sėdės prie stalo pralinksmė-jo mūsų Jonuku vadintas Aini – užtraukė dar negirdėtą dainą:

*"Kai buvo ramūs vakarai,
mane mylėjai tu karštai,
O dabar visai pamiršai
ir atėjūnų pamilai..."*

Saulės diskui pakibus smailose "Afrikos" medžių viršinėse, partizanai pradėjo ruoštis naktiniams žyginiui. Ar-tėjant vakaro sutemai, vyrai padėkojo mamai už sotų "gasparorišką" vaišingumą. Pasitikrinę ginklus ir lydimi draugiško Topo amsėjimo, partizanai dingo į jau tamsė-jančios Švenčiaviškio girių pakraštyje.

Gegužės trečiosios naktį "Afrika" jau buvo Šilavoto garnizonu ir kvestinio MGB kareivių dalinio apgulta. Tai liudijo girių palaukės pakrū-mėse – buvusių postų vietose – į "kerzinių" batų padus prige-sintų "Izvestija" ir "Pravda" laikraščių skiautėse machor-kės suktinių nuorūkos.

Vytautas JUODSNUKIS
Ištrauka iš rengiamos knygos

Atkuriama Lietuvos husaro apranga

Lietuvos kariuomenė vyko projekta, kuriuo sie-kiama atkurti 17 a. Lietuvos didžiosios kunigaikštystės kario – husaro aprangą, eki-puotę ir ginkluotę.

Kartu su istorijos, etno-ho-gijos, archeologijos ir heraldi-kos specialistais Lietuvos kariuomenės entuziastų grupė aptarė pirminius 17 a. husaro, dešimtininko, vėliavininko ir rotmistro aprangos, ginkluotės ir ekipuotės eskizus. Susi-tikime su eskizus parengusia kariuomenės darbo grupe da-lyvavo Lietuvos istorijos instituto etnologė dr. Rūta Guzevi-čiūtė, Lietuvos heraldikos komisijos pirmininkas dr. Ed-mundas Rimša, dailininkas Arvydas Každailis, dizainerė Jolanta Rimkutė ir kiti.

"Džiaugiuosi, kad po dve-jus metus trukusio darbo ren-kant ir aprašant istorinę me-džiągą, pirminis eskizų projek-tas baigtas, svečiai iš esmės pri-tarė eskizams, – sakė projekto darbo grupės vadovas, kariu-menės vado padėjėjas majoras Nerijus Stankevičius. – Verti-nant husarų eskizus, mums labai padėjo istorikai, heraldikos ekspertai. Dar svarbesnės bu-vo ekspertų pastabos dėl kai kurių detalių, į kurias mes bū-tinai atsižvelgsime tikslinda-mi projekta"

Pasak vienos iš projekto darbo grupės narės, kariuomenės vyriausiosios specialis-tės kultūros vertybų apsaugai Auksės Ūsienės, autentiškų vaizdinių šaltinių buvo labai daug. „Teko perskaityti ne vieną mokslinę istorinę studiją, kai kurios buvo anglų ar lenkų kalbomis, kad iš ekspo-natų jūros atrinktume tikruo-sius 17 a. Lietuvos kario ap-rangos ir ekipuotės elemen-tus,“ – sakė A. Ūsienė.

„Ieškodami autentiškų hu-sarų aprangos ir ekipuotės ele-mentų aplankėme ne tik Vy-tauto Didžiojo karo muziejų, Lietuvos nacionalinį muziejų, bet ir Varšuvos karo istorijos muziejų. Kai kurios aprangos elementus, pavyzdžiu, pirštines, radome tik to laikotarpio piešiniuose. Tad be etnologų ir istorikų pagalbos čia tikrai ne-būtume išsivertę,“ – po susi-tikimo kalbėjo A. Ūsienė.

2006 m. liepos 6 d. Lietuvos visuomenei buvo pristatyta 14 a. Lietuvos didžiosios kunigaikštystės kario auten-tiška apranga, ginkluotė ir ekipuotė. Šio projekto inicia-tore ir vykdytoja taip pat bu-vo Lietuvos kariuomenė, pro-jektą padėjo igyvendinti ir konsultavo istorikai, archeo-logai, dizaineriai.

„Tremtinio“ inf.

Užmiršti tremties puslapiai

Tęsinys.**Pradžia Nr. 9 (791)**

Antrą kartą į lietuvius tremtinius pasikėsino Afganistano bėjai. Jiems kažkodėl pasirodė, kad susitarti su kolūkių raiasais (pirmininkais), nebus sunku. Viską išspręs narkotikai ir apvalios sumos. Tačiau taiklos pasieniečių kulkos privertė juos atsisakyti savo sumanymo. Nors kai kuriems, daugiausia tadžikų kilmės, žmonėms visgi pavyko atsidurti kitame Pendžo krante. Dingo už kardono ir keli europiečiai.

Visi Hario Šiuto žmonės turėjo dvi svarbiausias šnipams savybes – kantrybę ir užsispypimą. Generolas ir šian-

žvilgiu, HVA šefas Markus Volfas pasiuntė agentą, kuris išsiaiskinės, kad bundestago deputatas Julius Staineris prisikolinės iki ausų ir jį spaudžia kreditoriai, nupirklo jo balsą už kelis tūkstančius markių. Brantas tuomet laimėjo dviejų balsų skirtumą. Vienas jų buvo Julius Stainerio.

HVA verbuodavo žmones ne tik pinigais. Kartais padėdavo atsiktinumas, bet dažniau... meilę. Kas mėgsta romanus apie šnipus, žino, ką reiškia posakiai: „artėja Romeo“ ir „medaus spastai“. Tais spastais Šiuto agentai naudojosi ypač sekmingai ir daug kartų. Gabriela Gast bu-

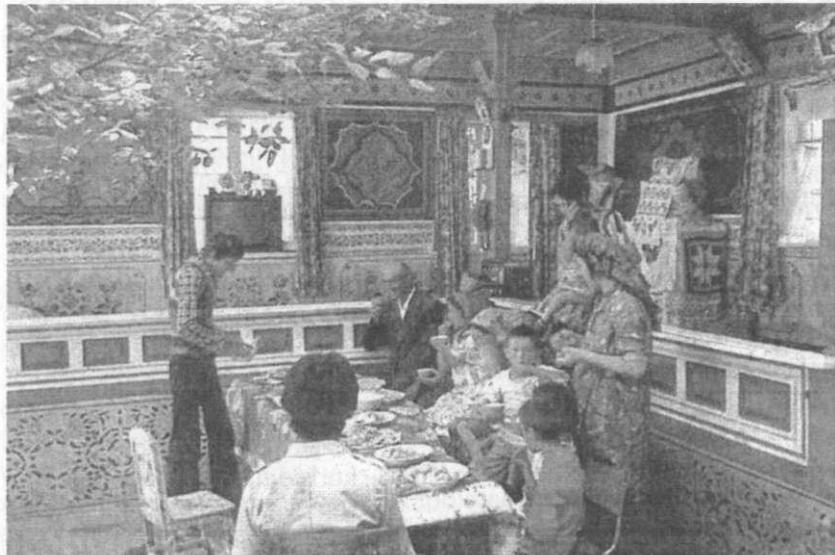
Tremtiniu „auklėtojas“ Kruglovas

Nesaldus Lietuvos vokiečių gyvenimas buvo visuose kolūkuose, į kuriuos jie buvo išskirstyti po atvežimo į Vachšo slėnį. Tas pats komendantas įsakymas: be leidimiekur nė žingsnio, nuo ryto iki vakaro – darbas medvilnės plantacijose, už nepaklusnumą – areštas ir karceris. O jeigu pabandysi bėgti ir nenušaus – supūsi kalėjime.

Komendantas turėjo absolūti teisę bausti savo nuožiūra. Tris kartus per savaitę buvom priversti eiti į komendantūrą atsižymeti. Toks

Midas URBONAVIČIUS

Medvilnės plantacijų belaisviai

Nuo išsiautėjusio komendanto tremtiniams kartais tekėdavo slėptis tadžikų šeimose

dien sako, kad tai – „atspari karta“, nes būtent jai teko įveikti Antrojo pasaulinio karo palikta siaubą ir sunkumus. Kartais būdavo veikiama per trečiąją šalį. Kas nors perduodavo informaciją CŽV užverbuotam žmogui, kuris ją pranešdavo savo viršininkams. VDR agentai paskleisdavo gandus apie JAV ar VFR pa-slaptis, kur nors Afrikoje ar Artimuosiuose Rytuose, tad išsiaiskinti, kas tai padarė, būdavo nelengva.

Savo informatoriams HVA mokėdavo grynais pinigais, nors niekada neoperavo tokiomis sumomis, kaip KGB ar CŽV. Retas šnipas gaudavo daugiau kaip kelis tūkstančius markių ar dolelių. Išimtis buvo padaryta tik Klausui Kuroniui, kuris už pinigus galėjo padaryti viską. Jam už darbą HVA sumokėjo net 450 tūkst. dolelių. Godumas visuomet buvo svarbiausias motyvas verbuojant. Pinigams negalėjo atsispirti net VFR įstatymų leidėjai. Kai Rytų Vokietija tapo suinteresuota, kad kancleriu išlikę Vilis Brantas dėl jo politikos Rytų at-

vo užverbuota po savo romano su HVA šnipu. Kartais per meilę būdavo pasiekiamadaugiau nei per pinigus. Buvo žmonių ir tarp tremtiniių, dirbusių Vakarų Vokietijai, nes dauguma ten turėjo savo giminių. Su pabégėliais į kitas šalis pateko jauni ir nevedę. Ir tarp tų pačių vietinių gyventojų – tadžikų buvo užverbuotų agentų. Jauni vyrai mėgo jaujas moteris, ir atvirkščiai, todėl, jei tik atsirasdavo bent mažiausia galimybė verbavimui, ja būdavo pasinaudojama. Išnaudodami asmeninius ryšius „Romeo“ ir „Džiuljetos“ šnipinėdavo savo partnerij. Visiems HVA agentams tokis darbo stilis labiausiai patiko.

Haris Šiutas vadovavo visoms karinėms ir kontržvalgybinėms operacijoms, kokias tik parengdavo Rytų Vokietijos žvalgyba (Hauptverwaltung Aufklärung) – sutrumpintai HVA arba „Stasi“. Šis žmogus ir šiandien savo prisiminimuse gailisi, kad jam nepavyko ištraukti lietuvių ir vokiečių tremtinii iš KGB nagų, nors tokia galimybė jis turėjo...

(Bus daugiau)

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE
Aldona Bronislava Šulskyte

1930–2008

Gimė Joniškio r. Gasčiūnės savanoris. 1945 m. jis buvo areštuotas ir ištremtas, motina su vaikais slapstėsi. Aldona mokėsi Kaltinėnų gimnazijoje ir Laukuvos vidurinėje mokykloje. Studijavo Šiaulių pedagoginiame institute, igijo rusų kalbos ir literatūros mokytojos specialybę, vėliau Klaipėdos medicinos mokykloje igijo medicinos sesers specialybę. Dirbo mokytoja Nuomininkų pradinėje, Laumenų septynmetėje, Endriejavo bei Laukuvos vidurinėse mokyklose.

Aldona Šulskyte buvo aktyvi Laisvės kovų, Atgimimo Sąjūdžio dalyvė, LPKTS Šilalės filialo narė. Rinko medaliagą apie partizaninio pasipriešinimo dalyvius. Išleido poezijos knygą „Vėjas nukirptais plaukais“. Buvo didelės erudicijos, kūrybingos prigimties, taurios sielos žmogus.

Palaidota Laukuvos kapinėse.

LPKTS Šilalės filialas

Petras Vaitiekėnas

1934–2008

Gimė Švenčionių r. Adutiškio sen. Linkonių k. ūkininkų šeimoje. Sovietams okupavus Lietuvą, išstraukė į pasipriešinimo okupacine valdžiai dalyvių gretas. 1956 m. už antisovietinę veiklą buvo nuteistas 25 metams. Kalėjo Mordovijos lageriuose. Buvo taurios dvasios, principingas žmogus.

Palaidotas Linkonių kapinaitėse.

Bendražygiai

Jonas Vitalius Mielkus

1927–2008

Gimė Lenkijoje, Punsko krašte, ūkininkų šeimoje, auginusioje devynis vaikus. 1930 m. Mielku šeima persikelė gyventi į Lietuvą – Lazdijų aps. Sangrūdos valsč. Mergutriku k. 1945 m. sovietų kareiviai šeimą išvarė iš namų. Mielkai buvo priversti slaptynis nuo ištremimo. 1947 m. Jonas baigė Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją. Besimokydamas dalyvavo autonominėje pasyvų partizanų būrio grupėje „Vytėnis“. Sovietų saugumas grupę susekė. Joną suėmė, tardė ir nuteisė 10 metų. Kalėjo Komijos, Abezės lageriuose. 1955 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Vilniuje. 1961 m. baigė Vilniaus universitetą. Dėstė anglų kalbą Vilniaus technologijos technikume, Nemenčinės vaikų reabilitacijos ligoninėje. 1959 m. sukūrė šeimą su panašaus likimo Valerija Savonakaite, užaugino sūnų Vytautą ir dukterį Rūtą. Prasidėjus Atgimimui aktyviai dalyvavo Sąjūdžio veikloje, buvo LPKT, LPKS, TS narys. Jam suteiktas Laisvės kovų dalyvio statusas.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, vaikus, seseris Teresę ir Marytę.

Algimantas MALINIONIS,
Vilniaus mst. Sąjūdžio tarybos narys

Jonas Klausas

1930–2008

Gimė Radviliškio r. Paežerių k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su tévais ir dvemis seserimis ištremtas į Krasnojarsko kr. Partizansko r. Kojos k. Dirbo miško pramonėje vairuotoju. 1954 m. vedė tremtinę Zitą Puodžiūnaitę, sulaukė sūnaus. 1958 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Radviliškio r. Šileikonių k. Iki pensijos dirbo „Draugo“ kolūkyje kombainininku. Užaugino tris sūnus.

Palaidotas Radviliškio r. Alksniupių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio filialas

Paulina Banilytė

1919–2008

Gimė Radviliškio r. Raubų k. ūkininkų šeimoje, auginusioje keturis vaikus. 1948 m. ištremta į Krasnojarsko kr. Partizansko r. Kojos k. Dirbo miško darbus. 1959 m. grįžo į Lietuvą.

Palaidota Radviliškio kapinėse.

Užjaučiame giminės ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio filialas

2008 m. gegužės 9 d.

Tremtinys

Nr. 17 (799)

7

Atidavusi gyvybę dėl vaikų

Tremtyje, Tomsko sr. Puškino r., Mamytė Elena Norkienė patyrė daug vargo. Ypač po to, kai kirsda mas mišką žuvo jos vyras Leonas. Ji sunkiai dirbo elnių fermoje, kad išmaitytų tris vaikus – Vytuką, Birutę ir Mantuką. Ant rogių per tundrą nuo versmų tempdavo didelę sunkią vandens statinę, – rodos, tai neįveikiamai net vyrui, o moteriai buvo neapsakomai sunku. Šis darbas ją iš-

sekino, atėmė jėgas, tačiau jo netekusi nebūtų galėjusi pamaitinti savo vaikų. Ji slapčia pasimelždavo elnėspienio ir pamešdavo šlakelių kitą namo. Taip vaikus augino ir maitino penkerius metus. Ěgtelėje Vytukas ir Birutė ateidavo į elnių fermą padėti Mamai.

Ejo šeštieji tremties metai. Kartą vaikai, nesulaukę grįžtančios iš fermos Mamos, išejo jos ieškoti. Buvo žiema. Eidami slidžia nuokalne vai-

kai pamatė apvirtusias roges, kuriomis Mama tempdavo vandens statinę, apvirtusį kubilą ir sušalusią, ledu padengtą Mamytę. Vaikai ilgai verkė prie sušalusios Motinos, nežinojo, kaip be jos gyvens. Grįždama iš miško darbų kaimynė Onutė Kardienė rado juos prie žuvusios Motinos. Parsivedė į baraką, rūpinosi jais kaip savais.

Jonas KIRLYS

Skelbimai

Gegužės 9 d. (penktadienį) 11 val. Kalvarijos savivaldybės Švietimo skyrius ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga visus geros valios žmones kviečia į talką sutvarkyti Vasario 16-osios Akto signataro Petro Klimo téviškė. 9 val. iš Kauno pilies išvyks autobusas.

Malonai kviečiame dalyvauti talkoje. Turėkite savo įrankius. Pasiteirauti tel. 8 682 65678 Vytauto Markevičiaus.

Gegužės 14 d. (trečiadienį) 11 val. Klaipėdos koncertų salėje (Šiaulių g. 36) įvyks konferencija, skirta didžiojo 1948 m. gegužės 22 d. trėmimo, kodiniu pavadinimu „Vesna“, 60-osioms metinėms paminėti. Veiks dvi parodos: „Tremties kelias po pusės amžiaus“ ir „Tas skausmingas Sibiras“. Registracija nuo 10 val.

Kviečiame gausiai dalyvauti.

Gegužės 17 d. (šeštadienį) minėsime 63-iąsias Kalniškės mūšio metines. 11 val. šv. Mišios Simno bažnyčioje. Po pamaldų aplankysime Simno kapines, vyksime į Kalniškės mūšio vietą.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Gegužės 17 d. (šeštadienį) Plungėje įvyks 1948 m. ištremtų ir gyvenusiu Buriatijoje šeimų 60-ųjų trėmimo metinių minėjimas. 12 val. šv. Mišios Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. Po pamaldų Kultūros centre iš ekspedicijos „Tremties vaikai“ žiūrėsime filmą apie gyvenimą Sibire. Tremtiniai ir partizanai dainas dainuos choras „Tėvynės ilgesys“. Vaišinsimės atsineštomis vaišėmis.

Kviečiame aktyviai dalyvauti. Tel pasiteirauti: (8 448) 53858, (8 448) 53652, 8 678 82764.

Gegužės 17 d. (šeštadienį) 20.30 val. Druskininkų rezistenčios ir tremties muziejuje (Vilniaus al. 24, II aukštasis) įvyks renginys „Nakties muziejus“, skirtas A.Ramanauskas-Vanago 90-osioms gimimo metinėms paminėti.

Kviečiame apsilankysti.

Gegužės 24 d. (šeštadienį) Panevėžio r., Berčiūnuose, rengiamas buvusių Krasnojarsko kr. Partizansko r. tremtinų susitikimas. Minėsime 1948 m. trėmimo 60-metį. 13 val. šv. Mišios Berčiūnų bažnyčioje. Po pamaldų stovyklos patalpose įvyks vaikaronė. Pasiteirauti tel. 8 682 52 418 Dalės Vaškevičienės.

Gegužės 24 d. (šeštadienį) Jonavoje minėsime 1948 m. trėmimo 60-ąsias metines. 10 val. Jonavos parapijos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už negrįžusius ir Tėvynėje mirusius 1948 m. tremtinius. Po pamaldų Jonavos krašto muziejuje pagerbsime tremtinius, atlaikusius negandas ir iki šiol aktyviai dalyvaujančius veikloje. Aptarsime praėjusiais metais nuveiktus ir šiemet numatytais darbus. Koncertuoja Jonavos buvusių tremtinų ir politinių kalinių choras „Viltis“. Kviečiame dalyvauti LPKTS Jonavos filialo narius. Vaišinsimės atsineštomis vaišėmis.

Gegužės 24 d. (šeštadienį) 13 val. rengiamas buvusių Zulumajaus tremtinų susitikimas. 13 val. šv. Mišios Šiluvos koplyčioje. Po jų – bendri pietūs Valinčių sodyboje.

Gegužės 24 d. (šeštadienį) 13 val. rengiamas buvusių Zimos miesto tremtinų susitikimas. 13 val. šv. Mišios Šiluvos koplyčioje. Po jų – bendri pietūs bandruomenės salėje.

Užjauciamė

Dėl sesers mirties nuoširdžiai užjauciamė aktyvų Sąjūdžio veikėją, buvusį tremtinį, Tėvynės sąjungos narį Algirdą BABRAUSKA.

Draugai

Gegužės 24 d. (šeštadienį) įvyks Maklakovo tremtinų susitikimas. 10.30 val. Marijampolės Šv. Vincento bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už tremtyje ir Lietuvos mirusius tremtinius. Po pamaldų aplankysime Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejų.

Gegužės 25 d. (sekmadienį) įvyks Krasnojarsko kr. Mansko r. Badžeisko miškų ūkio (Kedrova, Narva, Orešna, Pimija, Šyrokij Log, septinto, dešimto barako) ir kitų vietovių buvusių tremtinų, partizanų, jų giminių susitikimas. Bus pagerbtai Subačiaus apyl., Kupiškio r. partizanai. 11 val. šv. Mišios Subačiaus geležinkelio stoties Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje. Po pamaldų vyksime prie „Magazino“, kur buvo niekinami partizanų palaikai, vėliau pagerbssime tremtinius prie geležinkelio stoties koplytstulpio, Stračių kapinėse aplankysime bandrą partizanų kapą. Vaišinsimės „Dangivos“ valgykloje (Biržų g., Subačiuje).

Gegužės 31 d. (šeštadienį) Varėnos r., Perlojoje, įvyks buvusių Krasnojarsko kr. Taštypo r. Maturo apylinkės tremtinų susitikimas. 11 val. šv. Mišios Perlojos bažnyčioje. Po pamaldų bendrausime, vaišinsimės atsineštomis vaišėmis. Pasiteirauti tel. 8 610 42857 Juozo Ciūnio arba tel. 8 618 13551 Vandomos Ciūnienės.

Knygų tremties ir rezistentijos tematika galite išsigyti LPKTS būstinės knygynelyje, Kaune, Laisvės al. 39.

ILSEKITES RAMYBEJE

Vytautas Česnutis

1942–2007

Gimė Akmenės r. Klykolių k. Turėjo dvi seseris ir du brolius. 1947 m. tėvas mirė Petrozavodsko lageryje. 1948 m. motina Ona Česnutienė su keturiais vaikais ir sena motina ištremti į Irkutsko sr. Suetichos gyvenvietę.

Palaidotas Irkutsko sr. Bodaibo kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė seseris Danutę ir Aldoną.

LPKTS Vilniaus filialas

Jonas Usonis

1926–2008

Gimė Varžų k., Ukmergės r., ūkininkų šeimoje. 1949 m. buvo paimtas į sovietų kariuomenę, tačiau už antisovietinę veiklą areštuotas. Ypatingojo pasitarimo nuteistas 10 m. lagerio ir 5 m. tremties. Kalėjo Kazachstano ir Omsko lageriuose. 1957 m. grįžo į Lietuvą, išdarbiavo Ukmergės gelžbetoninių konstrukcijų gamykloje. Sukūrė šeimą, užaugino sūnų Keštutį ir dukterį Rimutę. Buvo aktyvus Sąjūdžio ir LPKTS Ukmergės filialo narys.

Palaidotas Ukmergės Dukstynos kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė žmoną, vaikus, vaikaičius ir gimines.

LPKTS Ukmergės filialas

Augustas Marozas

1931–2008

Gimė Genių k., Pagramančio valsč., Tauragės aps., ūkininkų šeimoje, auginojo tris sūnus ir dvi dukteris. Visa šeima remė Lietuvos partizanus. Taraudamas sovietų kariuomenę už Stalino portreto paniekinių buvo areštuotas ir nuteistas 25 m. lagerio ir 5 m. tremties. Kalėjo Kamčatkoje, Sachalino saloje, Kimerove, Citoje. Dirbo anglies kasyklose. 1956 m. išleistas iš lagerio, bet grįžti į Lietuvą negalėjo. Apsigyveno Rusijoje. 1959 m. pavyko prisiregistravoti Tauragėje. Dirbo keramikos gamykloje. Vedė, užaugino dukterį Violetą ir sūnų Algimantą. Buvo aktyvus LPKTS Tauragės filialo narys.

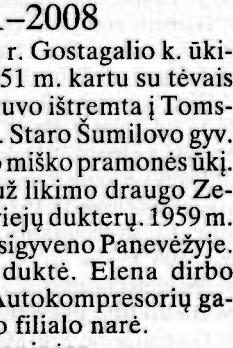
Palaidotas Kauno r. Noreikiškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė žmoną Stanislovą, dukters ir sūnus šeimas.

LPKTS Tauragės filialas

Elena Naliveikaitė-Koskauskienė

1931–2008

Gimė Pakruojo r. Gostagailio k. ūkininkų šeimoje. 1951 m. kartu su tėvais ir dvimi broliais buvo ištremta į Tomsko sr. Teguldeto r. Staro Šumilovo gyv. Srednij Ciulymsko miško pramonės ūkį. 1954 m. ištėkėjo už likimo draugo Zenono, susilaikė dvių dukterų. 1959 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Panevėžyje. Gimė dar viena duktė. Elena dirbo „Lietkabelio“ ir Autokompressorų gamyklose. Buvo aktyvė LPKTS Panevėžio filialo narė.

Palaidota Panevėžio Ramygalos g. kapinėse.

Užjauciamė brolius, dukteris su šeimomis, artimuosius.

Buvę Staro Šumilovo tremtiniai

Gegužės 10 d. (šeštadienį) 18 val. Vytauto Didžiojo universitetu saleje (S.Daukanto g. 28, Kaune) nuoširdžiai kviečiame į Lietuvos gynėjų – partizanų – dainų vakarą. Koncerte „Už Laisvę, Tėvynę ir Tave“ gros džiazo ir klasikinės muzikos virtuozai: Vytautas Labutis (saksofonas), Pavelas Giunteris (mušamieji ir perkusija), Andrius Balachovičius (akordeonas), Leonidas Meldažis (klavišiniai), dainuosis žinomi aktoriai ir bardai: Larisa Kalpokaitė, Andrius Bialobžeskis, Arnoldas Jalianauskas, Indrė Dirgėlaitė, Vytautas V. Landsbergis ir kiti.

Koncertas nemokamas.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis internte: <http://www.lpkts.lt>
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.
Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3860. Užs. Nr.

Kaina 1,40 Lt